

73. DUBROVAČKE LJETNE IGRE (10. SRPNJA–25. KOLOVOZA)

Senzacije na koje nismo navikli

Dubrovačke ljetne igre u 73. izdanju, predvođene redateljicom Dorom Ruždjak Podolski i njezinim pomoćnikom za glazbu, dirigentom Tomislavom Fačinijem, donijele su glazbeni program na razini „za svakoga ponešto“. Bez nekog vidljivijeg koncepta niza ni su programi rane glazbe, virtuozni solistički recitali zapadnoeuropske i indijske klasike, Zagrebački kvartet, Dubrovački simfonijski orkestar u tri ma inačicama i završni operni gala koncert uz Simfonijski orkestar HRT-a. Glazbeni su program upotpunile i plesne večeri (naravno uz glazbu) s gostovanjima ansambala Zagrebačkog baleta, Zagrebačkoga plesnog centra i nastup Folklornog ansambla Lindo.

Niz su otvorili Španjolci, sopranistica Núria Rial i ansambl Accademia del Piacere pod vodstvom osnivača i umjetničkog voditelja Fahmija Alqhaija. Španjolac sirijsko-palestinski korijenja virtuoz je na *quintomu*, povijesnoj inačici violončela s petom žicom te je festivalu na tragu najnovijih muzikoloških istraživanja u svijetu otkrio nepoznatu kazališnu španjolsku glazbu s talijanskim utjecajima iz oko 1700. godine. Vrsni program izveden u povijesno osviještenu okviru s energičnim temperamentom skladno se uklopio u ambijent atrija Kneževa dvora i šteta da nije imao nastavka na festivalu. Umjesto tim putem raritetnih programa koji rezoniraju s arhitekturom stare dubrovačke jezgre, Igre su se nastavile već uhodanim koncertnim formatima.

Tripit je u raznim verzijama pred publiku Dvora izlazio Dubrovački simfonijski orkestar: jednom s hrvatskim djelima pod vodstvom stalno angažirana dirigenta Ivana Huća, drugi put s klasičnim repertoarom u suradnji s poljskim maestrom Dawidom Runtzom (dobio i nagradu *Orlando* HRT-a za najbolju glazbenu izvedbu), a treći put u programu *Dubrovnik na glazbenoj hridi*, kojim maestro Fačini predstavlja najbolje dubrovačke glazbenike i skladatelje. To je pak koncepcija koja daje smisao glazbenog programa DLJI, a u ovom je slučaju 22. kolovoza pred pult dubrovačkih orkestraša zataknuo zahtjevnu i rijetko izvođenu *1. komornu glazbu op. 24, br. 1* Paula Hindemitha, iz prašine izvučenu *Koncertnu suitu* Dubrovčanina Petra Osgiana s izvrsnom Divom Franetović Kušelj na flauti kao solisticom te vlasti-

tu obradu Ravelova klavirskog ciklusa *Moja majka guska* i De Fallinih *Sedam španjolskih pučkih pjesama* s također Dubrovkinjom

Sopranistica Adela Zaharia i tenor Filip Filipović na završetku Dubrovačkih ljetnih igara

Dubravkom Šeparović Mušović kao solisticom. Fačini ima dar za dosjetljive, maštovite i vrckave obrade djela i apsolutno opravdava zadiranje u notni materijal skladateljskih velikana, kako bi najveći aduti dubrovačke glazbene scene došli do izražaja.

Osobni je *touch* nosio i koncert njegova matičnog vokalnog ansambla Antiphonus, koji je u programu ranog baroka pjevačima pridružio kvintet ranobaroknih limenih puhača (korneti i tromboni) stvorenih da bi imitirali ljudski glas. U paketu recitala nastupila su trojica pijanista različitih profila: misaoni pristup Lovre Pogorelića krenuo je s Bach-Busonijevom *Chaconnom* kao uvodom u Lisztove *Transcendentalne etide*, katarzični program Turčina Fazila Saya s Bachovim *Goldberg-varijacijama* uslijedio je nizom njegovih autorskih djela i improvizacija, dok je romantični program Schubertovih skladbi zaokružen Thomasom Adèsom i Prokofjevom uzbudio duhove u izvedbi ukrajinskog pijanista Vadyma Kholodenka. Kholodenko je dva dana poslije sa suprugom, virtuoznom ruskom violinisticom Aleonom Baevom, u duu potvrdio svoju romantičnu osobnost.

Recitale za pamćenje ponudila su dvojica umjetnika podrijetlom iz Crne Gore: violinist Roman Simović, kao solist čest gost hrvatskih koncertnih podija, održao je studiozan koncert sam samcat, sa svih šest sonata Eugènea Ysaÿa za violinu solo, dok je gitarski *blockbuster* Miloš Karadaglić publiku oduševio efektinim programom *Homage to Segovia*, poklonivši se španjolskom *guruu* suvremene klasične gitare. Kad je glazba u pitanju, Igre

prepoznajemo po klasiци europskog modela, uz tek povremeno isticanje lokalnog folkloru uz ples (Lado i Lindo). Stoga je iznenađenje ljeta bio recital sjevernoindijskog glazbenika Arnaba Bhattacharye, koji je na žičanom glazbalu sardu u atriju palače Sponza predstavio *klasiku* s drugog kraja svijeta.

I za kraj, *opera gala*, uobičajeni spektakularni završetak Igara uz Simfonijski orkestar HRT-a i atraktivne goste. Pozornost javnosti privuklo je ime zvijezde Scale i Metropolitan, mlade američke sopranistice Nadine Sierra (1988), koja je nastup na večeri 25. kolovoza otkazala tjedan prije zbog bolesti. Na muci se poznaju junaci: u rekordnom je roku dirigent i selektor te večeri, Ivan Repušić, pronašao adekvatnu zamjenu, godinu stariju rumunjsku lirsku so-

pranisticu Adelu Zaharia s angažmanom u Njemačkoj operi na Rajni u Düsseldorfu, koja je mogla nastupiti u manje-više istom programu arija i dueta. Rumunjka je u svijetu opere i poznata kao „sretna zamjena“: u dva je navrata mijenjala Dianu Damrau (čiji smo operni gala nastup u istoj prigodi pratili prošle godine): 2017. u naslovnoj ulozi produkcije *Lucia di Lammermoor* u minhenskoj Bavarskoj državnoj operi, dok je godinu poslije „uskočila“ na njezino mjesto na londonskome koncertu BBC Promsa.

Kako sreća prati hrabre, Zaharia je pri svojem prvom i uopće neplaniranom dolasku u Hrvatsku ostvarila besprijekornu suradnju s orkestrom i dirigentom, te publici otkrila jednostavnost čistoće glasa i muzikalnosti u omiljenim arijama poput *Julijina valcera*, Rusalkine *Pjesme Mjesecu* i Violettinu prizora *E strano...sempre libera* (*La traviata*) sa sigurnim visokim *es3* na kraju. Dostojno joj je parirao hrvatski tenor Filip Filipović, netom diplomirani student zagrebačke Muzičke akademije sa srčanim zapjevima u Donizettiju (*Nemorino* iz *Ljubavnog napitka*) i Verdiju (*Alfredo* u *Traviati*), kao i u kanconama u dodatku, te uvježbani Simfoničari HRT-a pod majstorskim Repušićevim vodstvom u nekoliko orkestralnih brojeva. Senzacije su to na koje smo navikli u Dubrovniku. Ali od našeg najstarijeg i najvećeg nacionalnog festivala, uz najveći budžet u kulturi i mnogobrojna sponzorstva, ovakva iskustva očekujemo češće tijekom ljeta. Bitno je dokazati da se može.

JANA HALUZA